

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 8, Haziran 2017, s. 186-203

Arş. Gör. Dr. Kazım SARIÇOBAN

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, MYO, Dış Ticaret Bölümü
kazimsaricoban@hotmail.com

Prof. Dr. Levent KÖSEKAHYAOĞLU

Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
leventkosekahyaoglu@sdu.edu.tr

Doç. Dr. Birol ERKAN

Uşak Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
birol.erkana@usak.edu.tr

TÜRKİYE'NİN TEKSTİL İHRACATINDAKİ REKABET GÜCÜ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ: 1996-2015 DÖNEMİ İÇİN BİR ANALİZ*

Özet

Bu çalışmada, Türkiye'nin 1996'dan 2015'e, tekstil ürünleri ihracatındaki rekabet gücü Vollrath İndeksi kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda Türkiye'nin, SITC 3 dijit sınıflandırmadaki 24 tekstil ürün grubu ihracatının 19'unda rekabet avantajına, kalan diğer 5 ürün grubunda ise rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmüştür. Bu da Türkiye'nin tekstil ihracatında, söz konusu ürün gruplarının %79'unda rekabet avantajına, %21'inde ise rekabet dezavantajına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca Türkiye, rekabet avantajına sahip olduğu 19 ürün grubundan 12'sinde güçlü üstünlüğe, 4'ünde orta derece üstünlüğe ve kalan 3'ünde de zayıf üstünlüğe sahiptir. Türkiye'nin güçlü üstünlüğe sahip olduğu ilk iki grup, 659 kodlu "Halılar ve diğer Yer Kaplamaları" ile 658 kodlu "Dokumaya Elverişli Maddelerden diğer Hazır Eşya ve Takımlar" ürün gruplarıdır. Sonuçlara genel olarak bakıldığında ise, Türkiye'nin rekabet avantajına sahip olduğu ürün

* Bu çalışma, Prof. Dr. Levent KÖSEKAHYAOĞLU danışmanlığında, Kazım SARIÇOBAN tarafından 07.10.2016 tarihinde tamamlanan, "Ülkelerin İhracat Rekabet Güçlerinin Belirlenmesi: Türkiye ve G-20 Ülkelerinin Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

gruplarındaki üstünlük katsayılarında, ikinci dönem itibariyle, düşüşler dikkati çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Tekstil, ihracat, rekabet gücü, Türkiye.

DETERMINATION OF TURKEY'S COMPETITIVENESS LEVEL IN EXPORTS OF TEXTILES: AN ANALYSIS FOR THE PERIOD OF 1996-2015

Abstract

In this study, we try to determine Turkey's export competitiveness in textile products by using the Vollrath Index for the period from 1996 to 2015. Our analysis suggests that Turkey has a competitive advantage in 19 of the export of 24 textile products in the SITC 3 digits classification and a competition disadvantage in the remaining 5 product groups. This finding shows that Turkey has a competitive advantage in 79 per cent of its product groups and a competitive disadvantage in 21 per cent in textile exports. In addition, Turkey has strong superiority in 12 out of 19 product groups with competitive advantage, moderate superiority in 4 and weak superiority in remaining 3. The first two groups that Turkey has a strong superiority are the "Carpets and Floor Coverings etc." (code 659) and the "Made-up articles, wholly or chiefly of textile materials" (code 658). When we look at the results in general, it is noteworthy that the coefficient of competitiveness in the product groups where Turkey has competitive advantage has decreased in the second period of the analysis.

Keywords: Textiles, export, competitiveness, Turkey.

1. GİRİŞ

Bir ülkenin toplam ihracatındaki yıldan yıla artış önemlidir, ancak hükümetler ya da karar mercileri için daha da önemlisi, hangi ürün gruplarının ihracatının artması ya da desteklenmesi gerektiğinin bilinmesidir. Bunun yolu da bu sektör ya da ürün gruplarının ülke ya da dünya ölçeğinde ürün ya da sektör bazında rekabet güçlerini belirlemekten geçmektedir. Ülkeler ancak bu şekildeki analizlerle, rekabet avantajına ya da dezavantajına sahip oldukları sektör ya da ürün gruplarını belirleyebilmekte, avantajlı konumda olduklarını ön plana çıkararak, bu sektörleri uzun dönemli rekabet, ihracat ya da sanayi politikaları ile destekleyerek, bu sektör ya da ürün gruplarındaki ihracatlarını ve dolayısıyla rekabet güçlerini arttırabilmektedirler. Bu tür analizler, firma ve sektörlerin ticaretten doğan kazanımlarının yanı sıra, ülkelerin ekonomik ve politik anlamda uluslararası alanda söz sahibi olabilmelerinde ve küresel rekabet ortamında ayakta kalabilmelerinde önemli rol oynamaktadır.

Bu bağlamda çalışmanın temel konusunu, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük (RCA) katsayıları kullanarak, Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatındaki rekabet gücünün belirlenmesi oluşturmaktadır. Çalışmada bunun için SITC (Standard International Trade Classification) Rev.3, 3 dijit sınıflandırmaya ait ihracat verileri (x1000 Amerikan Doları) kullanılmış ve her bir ürün

grubu için RCA katsayıları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu analizle, Türkiye'nin hangi ürün gruplarında rekabet avantajına sahip olduğu ya da hangilerinde dezavantajlı konumda olduğu ayrıntılı olarak incelenebilmektedir. Çalışmada, SITC 3 dijit sınıflandırmadaki 24 ürün grubu için ayrı ayrı yorumlama yapılmamış, her tablo için örnekler verilerek, kalan kısımlar okuyucunun yorumuna bırakılmıştır.

Çalışmada, ilk olarak Türkiye ve Dünyadaki tekstil ihracatının genel görünümüne yer verilmiş, daha sonra ise konuyla ilgili literatür incelenmiştir. Sonrasında, veri ve yöntem tanıtılmış ve son olarak Türkiye'nin 24 tekstil ürün grubundaki RCA değerleri hesaplanarak tablolarda gösterilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır

2. TÜRKİYE'NİN VE DÜNYANIN 1996-2015 DÖNEMİ TEKSTİL ÜRÜNLERİ İHRACATINDAKİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Tablo 1'de Türkiye'nin ve Dünyanın 1996'dan 2015'e tekstil ürünleri ihracatı ve toplam ihracat içindeki payları gösterilmiştir. Comtrade veri tabanından alınan ihracat verileri, x1000 Amerikan Doları şeklindedir. Tabloya göre, Türkiye'nin tekstil ihracatı artarken toplam ihracatının da arttığı görülmektedir. Ancak Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatının, toplam ihracat içindeki payında, 1996'dan 2015'e, genel olarak bir düşüş eğilimi de dikkat çekmektedir. Türkiye'nin toplam ihracatında, 1996 yılında %39,8 olan tekstil ürünleri ihracatının payı, 2000 yılında %37,8'e, 2005 yılında %26'ya, 2010 yılında %19,3'e ve 2015 yılında %18,4'e kadar gerilemiştir.

Benzer bir düşüş, dünya tekstil ihracatının, dünya toplam ihracatı içindeki payında da gözlenmektedir. Dünya toplam ihracatı içinde, dünya tekstil ihracatının payı, 1996 yılında %6,8 iken, 2000 yılında %6,1'e, 2005 yılında %5,2'ye, 2010 yılında %4,5'e ve 2013 yılında %4'e kadar gerilemiştir. Bununla birlikte 2014 ve 2015 yıllarında ise tekrar bir artış da söz konusudur.

Tablo 1: Türkiye'nin ve Dünyanın 1996-2015 Dönemi Tekstil Ürünleri İhracatının Genel Görünümü

Yıllar	Türkiye Toplam İhracat	Türkiye Toplam Tekstil İhracatı	Oran %	Dünya Toplam İhracat	Dünya Toplam Tekstil İhracatı	Oran %
1996	22.788.848	9.068.010	39,8	5.146.629.151	351.498.469	6,8
1997	26.005.111	10.261.714	39,5	5.335.677.739	377.488.104	7,1
1998	26.619.912	10.825.838	40,7	5.300.934.842	364.881.870	6,9
1999	26.587.173	10.226.648	38,5	5.508.187.439	357.926.279	6,5
2000	27.485.359	10.398.170	37,8	6.311.127.227	385.392.432	6,1
2001	31.333.944	10.822.706	34,5	6.071.625.514	372.657.599	6,1
2002	35.761.981	12.440.609	34,8	6.379.270.499	391.107.125	6,1
2003	47.252.836	15.442.719	32,7	7.419.840.065	443.528.331	6,0
2004	63.120.948	17.867.137	28,3	9.018.392.766	497.222.767	5,5
2005	73.476.408	19.128.456	26,0	10.170.063.099	526.331.096	5,2
2006	85.534.675	19.908.622	23,3	11.886.316.783	577.011.135	4,9
2007	107.271.749	23.135.270	21,6	13.563.461.356	638.089.576	4,7
2008	132.002.384	23.292.822	17,6	15.689.690.062	666.924.813	4,3

2009	102.138.525	19.472.146	19,1	12.212.875.340	573.900.619	4,7
2010	113.979.451	21.987.718	19,3	14.899.415.924	664.463.732	4,5
2011	134.915.251	25.158.178	18,6	17.692.676.930	780.918.851	4,4
2012	152.536.652	25.704.325	16,9	17.489.146.844	735.082.569	4,2
2013	151.796.483	27.897.165	18,4	18.094.741.271	731.936.182	4,0
2014	157.714.945	29.535.592	18,7	17.671.376.905	766.552.661	4,3
2015	143.850.376	26.418.198	18,4	16.107.088.024	793.308.748	4,9

Kaynak: Comtrade verileri kullanılarak tarafımızca hazırlanmıştır. <http://comtrade.un.org>, (ET:10.05.2017).

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Hatırlı vd., (2003) yaptıkları çalışmada, Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim sektörünün AB tekstil pazarındaki rekabet gücünü belirlemeye çalışmışlardır. Bu bağlamda çalışmada 1990, 1995 ve 2001 yılları dış ticaret verileri ile Balassa İndeksi kullanılarak RCA katsayıları hesaplanmıştır. Analiz sonucuna göre Türkiye, AB pazarında rakiplerine göre tekstil ve hazır giyim sektöründe karşılaştırmalı üstünlüğe diğer bir deyişle rekabet gücüne sahiptir ve her iki sektörde de AB ülkeleri arasında ikinci sırada yer almaktadır.

Aynagöz Çakmak (2005) yaptığı çalışmada, Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim sektörünün rekabet gücünü tüm alt sektörler itibariyle belirlemeye çalışılmıştır. SITC 3 sınıflamasına göre hem 2 hem de 3 haneli ürün gruplarının, 1989-2003 arası dış ticaret verileri kullanılarak, Balassa İndeksi ve Vollrath İndeksi ile RCA katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Türkiye'nin rekabet gücü Balassa indeksinde, hem 2 hem de 3 haneli ürün gruplarında yüksek; Vollrath indeksinde ise iki haneli ürün gruplarında daha düşük çıkmıştır. Bununla birlikte SITC 84 hazır giyim (konfeksiyon) ve aksesuarları ürün grubu rekabet gücünün, SITC 65 dokumacılık grubundan oldukça yüksek olduğu da belirlenmiştir. Bununla birlikte, son yıllar itibariyle, hemen hemen tüm ürün gruplarının rekabet gücünde önemli düşüşler olduğu da çalışmada tespit edilmiştir.

Yücel'in (2010) yaptığı çalışma, Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün küresel rekabet ortamındaki yerini, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük katsayıları kullanarak belirlemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda 1998-2008 yılları arası dış ticaret verileri ile Balassa İndeksi ve Vollrath İndeksi kullanılarak, Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün küresel rekabet gücü analiz edilmiş ve kotaların kaldırılması sonrasında Çin'in sektör üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörünün rekabet gücüne sahip olduğu, ancak bu üstünlüğünü tekstil sektörünün 1998 yılından itibaren, hazır giyim sektörünün ise 2005 yılından itibaren kaybetmeye başladığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, uluslararası ticareti serbestleştirme çabalarının, sektörün rekabet gücünü zayıflattığı görülmüştür. Ayrıca Çin'in hem tekstil hem de hazır giyim sektöründe güçlü üstünlüğe sahip olduğu da belirlenmiştir.

Junli (2010) çalışmasında, Çin'in tekstil ve hazır giyim ihracatındaki küresel ölçekteki rekabet gücünü belirlemeye çalışmıştır. 1980'den 2007'ye Çin'in dış ticaret verileri ile RCA katsayılarının hesaplandığı çalışmada, tekstil ve hazır giyim için ayrı ayrı RCA katsayıları hesaplanmıştır. Çin'in tekstil ürünlerinde, 1980 yılında güçlü üstünlüğe (5,17) sahip iken, bu avantajını giderek

kaybetmiş ve 2007 yılında orta derece üstünlüğe (2,71) gerilemiştir. Hazır giyimde ise, 2001 yılı için hesaplanmaya başlanabilen analiz sonucuna göre, Çin 2001 yılında hazır giyimde güçlü üstünlüğe sahip iken, ondan sonraki yıllarda orta derece üstünlüğe gerilediği görülmüştür. Genel olarak bakıldığında ise, her iki ürün grubunda da rekabet avantajına sahiptir.

Erkan (2013) çalışmasında, Türkiye'nin 1993-2009 yılları arası dış ticaret verilerini kullanarak, tekstil ve hazır giyim sektöründeki ihracat rekabet gücünü belirlemeye çalışmıştır. Bu bağlamda SITC Rev.3, 4 haneli sınıflandırmada tekstil sektörüne ait 59, hazır giyim sektöründe 37 ürün grubu için RCA katsayılarını hesaplamıştır. Çeşitli RCA indekslerinin kullanıldığı çalışmanın sonuçlarına göre, Türkiye'nin tekstil sektörüne ait 59 ürün grubundan 43'ünde, hazır giyim sektörüne ait 37 ürün grubundan 34'ünde ihracat rekabet gücüne sahip olduğu görülmüştür. İhracat-ithalat oranı indeksine göre ise Türkiye'nin, hazır giyim sektörüne ait 37 ürün grubundan 36'sının ihracatında uzmanlaştığı belirlenmiştir.

Tripa ve Cuc (2013) yaptıkları çalışma ile Romanya'nın tekstil ve hazır giyim sektöründeki küresel rekabet gücünü analiz etmişlerdir. 1990'dan 2011'e dış ticaret verileri ile RCA katsayılarının hesaplandığı çalışmanın sonuçlarına göre Romanya, 2002 yılından beri rekabet üstünlüğü azalsa da hazır giyim sektöründe küresel ölçekte rekabet avantajına sahiptir. Tekstil grubu ihracatında ise Romanya'nın, 2002 yılına kadar dezavantajlı, 2004 yılından sonra ise avantajlı konumda olduğu tespit edilmiştir.

Özçalık ve Okur (2013) yaptıkları çalışmada, Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektöründe AB'ye üye ülkeler karşısındaki rekabet gücü belirlenmeye çalışmıştır. RCA katsayılarını hesaplamak için Ticaret Uzmanlaşma İndeksi ve Net Ticaret İndeksi kullanılmıştır. Ticaret uzmanlaşma indeksi sonuçlarına göre, Türkiye'nin hazır giyim ve tekstil sanayiinde, 1996-2000 döneminde ihracat rekabet gücüne sahip olduğu görülmüştür. Ancak, 2001 krizinin de etkisiyle 2001-2005 döneminde ihracat rekabet gücünde bir düşüş de tespit edilmiştir. 2006-2010 döneminde ise 2008 küresel krizinin de etkisiyle ihracat rekabet gücünde yine düşüş gözlenmiştir. Net ticaret indeksi sonuçlarına göre Türkiye'nin 1996-2000 döneminde tekstil sektörü ihracatında kısmen avantajlı olduğu görülmüştür. Hazır giyim sektöründe ise Türkiye, Portekiz hariç, diğer ülkelere karşı rekabet avantajına sahiptir.

Shahzad (2015) çalışmasında, Pakistan, Hindistan ve Bangladeş'in tekstil ve hazır giyim sektöründeki rekabet güçlerini araştırmıştır. 1980, 1990, 2000 ve 2010 yılları için Balassa İndeksi ile yapılan analiz sonucuna göre, Pakistan'ın tekstilde, Hindistan ve Bangladeş'e göre yüksek rekabet avantajına sahip olduğu, Hindistan'ın ise bu sektörde dezavantajlı konumda olduğu; hazır giyimde ise Bangladeş'in her iki ülkeye önemli bir üstünlük sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte, 1980'den beri, Pakistan'ın tekstil ihracat yüzdesi azalmasına rağmen, gittikçe rekabet avantajı kazandığı da çalışmada tespit edilmiştir. Bangladeş ise 1980'den beri, önemli bir rekabet avantajı elde etmiştir.

4. VERİ VE YÖNTEM

Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatı rekabet gücü analizi için, SITC Rev.3, 3 dijit ürün sınıflandırmasına göre Comtrade veri tabanından ihracat verileri alınmış ve Vollrath İndeksi ile analiz-

ler yapılmıştır. Bu sınıflandırmadaki 3 dijit 24 adet tekstil ürün grubu EK-1'deki tabloda gösterilmiştir. Çalışmada ayrıca tarımsal hammaddeler ve yiyecek grubu için de analizler yapılmıştır. Çalışmanın zaman periyodu ise 1996'dan 2015'e yani 20 yıllık bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Çalışmanın analiz kısmında, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (Revealed Comparative Advantage: RCA) yöntemi olarak Vollrath'ın (1991) Nispi İhracat Avantajı İndeksi kullanılmıştır. Söz konusu indeks, Balassa'nın (1965) RCA formülüne dayanmaktadır. Balassa İndeksinden farklı olarak Vollrath indeksi, formülde, ülkenin ve malın (ya da sektörün) çifte hesabını (double counting) önleyerek, analizlerde daha güvenilir sonuçların alınmasını sağlamaktadır. İndeks, bir ülkenin belli bir mal ya da sektör ihracatının yurt içi uzmanlaşmasının, aynı mal ya da sektör ihracatının dünya uzmanlaşmasına oranı olarak ifade edilebilir. Bir başka deyişle indeks, ülkenin yurtiçi uzmanlaşmasını dünyanın uzmanlaşması ile karşılaştırmaktadır. Vollrath İndeksi formülü aşağıdaki gibidir (Fronberg ve Hartmann, 1997:7):

$$RXA = \frac{X_{kt}^j / X_{-kt}^j}{X_{kt}^{-j} / X_{-kt}^{-j}} \quad (1)$$

X_{kt}^j → 'j' ülkesinin 't' döneminde 'k' malı (ya da sektörü) ihracatını,

$X_{-k,t}^j$ → 'j' ülkesinin 't' döneminde 'k' malı (ya da sektörü) hariç toplam ihracatını,

$X_{k,t}^{-j}$ → 't' döneminde ' X_{kt}^j ' hariç 'k' malı (ya da sektörü) toplam dünya ihracatını,

$X_{-k,t}^{-j}$ → 't' döneminde ' $X_{k,t}^{-j}$ ' ve ' $X_{-k,t}^{-j}$ ' hariç dünya toplam ihracatını gösterir.

İndeks sonucuna göre;

- $RCA > 1$ ise, 'j' ülkesindeki 'k' malı (sektörü) ihracatının payı, 'j' ülkesi dışındaki ülkelerin (ya da dünyanın) toplamının 'k' malı (sektörü) ihracatı payından büyüktür. Bu durum, 'k' malında (sektöründe) 'j' ülkesinin ihracat rekabet gücünün olduğunu gösterir.
- $RCA < 1$ ise, 'j' ülkesindeki 'k' malı (sektörü) ihracatının payı, 'j' ülkesi dışındaki diğer ülkelerin (ya da dünyanın) toplamının 'k' malı (sektörü) ihracatı payından küçüktür. Bu durum, söz konusu malda (sektörde) ülkenin rekabet dezavantajına sahip olduğunu ifade eder.
- $RCA = 1$ ise, 'j' ülkesindeki 'k' malı (sektörü) ihracatının payı, 'j' ülkesi dışındaki ülkelerin (ya da dünyanın) toplamının 'k' malı (sektörü) ihracatı payına eşittir. Bu durumda ihracat rekabet gücünde bir denge söz konusudur.

Kısaca, eğer RCA, '1'den büyük değerler alır ise, ülke o sektörde/ürün grubunda uzmanlaşmıştır ya da bir başka deyişle rekabet gücüne sahiptir; RCA, '1'den küçük değerler alır ise, o zaman da ülkenin o sektörde/ürün grubunda rekabet gücü yoktur, yani o malda dezavantajlı konumdadır (Bojnec ve Fertó, 2006:584; Khatibi, 2008:4; Nesterenko, 2006:6). RCA katsayılarını, üstünlük derecelerine göre aşağıdaki gibi 4 gruba ayırabiliriz (Hinloopen ve Marrewijk, 2001:13):

Grup 1 → $0 < RCA \leq 1$ Dezavantaj durumu, rekabet gücü yoktur,

- Grup 2 → $1 < RCA \leq 2$ Zayıf üstünlük,
Grup 3 → $2 < RCA \leq 4$ Orta derecede üstünlük,
Grup 4 → $4 < RCA$ Güçlü bir üstünlük söz konusudur.

Çalışmada ayrıca, 20 yıla ait RCA değerlerinin aritmetik ortalaması alınmıştır. Bununla birlikte, 1996-2015 arası aritmetik ortalaması için 'uygun ortalama' yöntemi kullanılmıştır. Aritmetik ortalama, matematiksel işlemlere en elverişli ve genel olarak da en çok kullanılan ortalama türüdür. Ancak hesaplama sonucu serideki gözlem değerlerinin tümü göz önüne alındığından, aritmetik ortalama, ister istemez, aşırı büyük ya da aşırı küçük uç değerlerden etkilenebilmektedir (Suner Karakülah, 2015:10-14). Bu gibi uç değerler aritmetik ortalamanın güvenilirliğini zayıflatabilmektedir. Bu nedenle gözlem değerlerindeki aşırı uç değerlerin -yani, normalin dışında seyreden gözlem değerlerinin- varlığı durumunda, bu değerler söz konusu seriden çıkarılarak hesaplama yapılabilir. Bu şekilde aşırı uç değerlerin çıkarılmasıyla elde edilen ortalamaya ise "uygun ortalama" denir. Kısaca, 'aykırı veya uç değerler çıkarılarak elde edilen ortalamalar' uygun ortalama olarak adlandırılır. Bu nedenle uygun ortalama, seri değerlerinin merkezi eğilimini en uygun şekilde özetleyen yöntem olarak kullanılmaktadır (TCMB, 2015:3-4).

Çalışmada kullanılan tablolarda bazı kısaltmalar söz konusudur. Bunlar:

- 1996-2005: İlk Dönem, 1996-2005 arası 10 yılın RCA katsayılarının aritmetik ortalaması.
- 2006-2015: İkinci Dönem, 2006-2015 arası 10 yılın RCA katsayılarının aritmetik ortalaması.
- Uyg. Ort.: Serideki en küçük ve en büyük RCA değerlerinin çıkartılıp, kalan değerlerin aritmetik ortalamasını gösteren "uygun ortalama" yöntemidir.
- Üstünlük: Uygun ortalama RCA değerlerine göre üstünlüklerin durumunu gösterir.

5. ANALİZ VE BULGULAR

Türkiye'nin tekstil grubu ihracat rekabet gücü için Vollrath İndeksi ile analizler yapılmış, sonuçlar Tablo 2 ve Tablo 3'te özetlenmiştir. Türkiye'nin tüm yıllara ait RCA katsayıları ise EK 2'deki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2'de seçilen yıllarda Türkiye'nin tekstil ihracatındaki RCA katsayıları gösterilmiştir. 1996 yılında en yüksek RCA değeri '19,42' ile 267 kodlu "Diğer Suni Lifler ve Artıkları" ürün grubuna aittir. Tabloya göre, Türkiye'nin bu ürün grubunda, 2010 yılına kadar güçlü üstünlük söz konusu iken; bu üstünlük, daha sonraki yıllarda sert bir düşüşle rekabet dezavantajına gerilemiştir.

2005 yılında, Türkiye'nin en yüksek RCA değerine sahip olduğu ürün grubu '9,34' ile 266 kodlu "Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler" ürün grubudur. Tabloya göre, bu ürün grubunda da güçlü üstünlük söz konusu iken, son yıllarda zayıf üstünlüğe doğru bir gerileme yaşanmıştır.

2010 yılında, Türkiye'nin en yüksek RCA değeri 12,97 ile 654 kodlu "Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)" ürün grubudur. Bu ürün grubunda da güçlü üstünlük söz konusu iken, son yıllarda RCA değerlerinin zayıf üstünlüğe doğru gerilediği tablodan görülebilmektedir.

2014 ve 2015 yıllarına gelindiğinde ise, Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatındaki en yüksek RCA değerlerinin 659 kodlu "Halılar ve diğer Yer Kaplamaları" ürün grubuna ait olduğu tablodan görülecektir. 2010 yılına kadar dezavantajlı konumda bulunan bu ürün grubunun, son yıllardaki RCA artışı dikkate değerdir.

Tablo 2: Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları

SITC Tekstil Ürün Grupları	1996	2005	2010	2014	2015
659 - Halılar ve diğer Yer Kaplamaları	0,17	0,11	0,11	19,53	17,73
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden diğer Hazır Eşya ve Takımlar	5,07	1,63	1,39	4,64	3,93
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örmeye Giyim Eşyası	0,76	0,06	0,01	4,88	4,46
845 - Örülmüş Olsun Olmasın diğer Giyim Eşyası	0,25	0,01	0,02	5,35	4,23
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	3,72	1,69	1,01	4,70	4,04
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)	0,11	0,11	0,59	5,14	4,65
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	0,32	0,65	0,60	4,35	3,81
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	1,68	1,18	0,28	4,16	3,41
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	3,64	3,59	3,54	4,94	4,18
655 - Örmeye Mensucat	4,08	4,33	4,84	6,56	5,08
652 - Pamuklu Mensucat	3,22	4,91	5,09	4,68	4,38
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örmeye Giyim Eşyası	1,85	1,91	1,89	3,43	2,91
651 - Tekstil İplikleri	2,20	4,10	6,65	4,19	3,77
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	3,53	7,23	4,15	1,43	1,00
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	1,61	1,63	1,65	1,44	1,59
266 - Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler	10,68	9,34	5,65	1,00	1,85
654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)	8,29	8,54	12,97	1,65	1,41
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	5,03	5,07	4,29	2,01	1,92
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	7,75	6,53	4,85	0,31	0,27
268 - Yün/Yapağı ve diğer Hayvan Kılı	9,21	3,22	2,72	1,01	0,88
267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	19,42	7,37	6,10	0,39	0,36
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli Diğer Lifleri	11,64	7,28	5,14	0,25	0,10
261 - İpek	5,99	6,48	5,80	0,00	0,02
265 - Dokumaya Elverişli diğer Bitkisel Lifler	6,45	2,54	2,02	0,02	0,02

Tablo 3'te Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatına ait RCA katsayıları ve üstünlük dereceleri gösterilmiştir. Buna göre Türkiye, 24 tekstil ürün grubu ihracatının 19'unda rekabet avantajına,

kalan diğer 5 ürün grubunun ihracatında ise rekabet dezavantajına sahiptir. Türkiye'nin rekabet avantajına sahip olduğu bu ürün gruplarından 12'si güçlü üstünlük, 4'ü orta derece üstünlük ve kalan 3'ü de zayıf üstünlük şeklinde sıralanmaktadır.

Türkiye'nin uygun ortalamaya göre, sahip olduğu en yüksek RCA değeri '10,68' ile 659 kodlu "Halılar ve diğer Yer Kaplamaları" ürün grubudur. Bu ürün grubunun ilk dönem '7,29' olan RCA değeri ikinci dönem '14,56'ya yükselmiştir. Aynı şekilde Türkiye'nin, '4,53' uygun ortalamaya RCA değeri ile güçlü üstünlüğe sahip olduğu 655 kodlu "Örme Mensucat" ürün grubunun ilk döneme göre, ikinci dönem rekabet gücündeki artış dikkate değerdir.

Türkiye'nin güçlü üstünlük gruplandırmasındaki ikinci en yüksek RCA değeri, 658 kodlu "Dokumaya Elverişli Maddelerden diğer Hazır Eşya ve Takımlar" ürün grubuna aittir. İlk dönem '12,07' olan RCA değeri, ikinci dönem önemli bir düşüş göstererek '5,71'e gerilemiştir.

Bununla birlikte Türkiye, güçlü üstünlüğe sahip olduğu ürün gruplarından 659, 653, 655 ve 652 hariç, kalan diğer 8 ürün grubunun ikinci dönem RCA katsayılarında da önemli düşüşler yaşamıştır. Eğer gerekli önlemler alınmazsa, ileriki yıllarda Türkiye, ilk aşamada, bu ürün gruplarındaki güçlü üstünlüğünü kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir. Buna, uygun ortalamaya göre güçlü üstünlüğe sahip 843 kodlu "Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası" ürün grubu örnek olarak gösterilebilir. İlk dönem '5,49' RCA değeri ile güçlü üstünlüğün söz konusu olduğu bu ürün grubunun, ikinci dönem RCA değeri '2,94' ile orta derece üstünlüğe gerilemiştir.

Tablo 3: Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları ve Üstünlük Dereceleri

SITC Tekstil Ürün Grupları	1996-2005	2006-2015.	Uyg. Ort.	Üstünlük
659 - Halılar ve diğer Yer Kaplamaları	7,29	14,56	10,68	Güçlü üstünlük
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden diğer Hazır Eşya ve Takımlar	12,07	5,71	8,85	Güçlü üstünlük
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	12,05	5,35	8,36	Güçlü üstünlük
845 - Örülmüş Olsun Olmasın diğer Giyim Eşyası	9,34	5,14	7,16	Güçlü üstünlük
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	7,62	4,96	6,29	Güçlü üstünlük
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven Vb.)	5,98	5,39	5,68	Güçlü üstünlük
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	6,19	4,63	5,37	Güçlü üstünlük
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	5,02	4,14	4,61	Güçlü üstünlük
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	4,14	4,94	4,57	Güçlü üstünlük
655 - Örme Mensucat	3,06	6,02	4,53	Güçlü üstünlük
652 - Pamuklu Mensucat	4,21	4,71	4,46	Güçlü üstünlük
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	5,49	2,94	4,03	Güçlü üstünlük

651 - Tekstil İplikleri	4,30	3,74	3,98	<i>Orta derece üstünlük</i>
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	5,11	1,92	3,47	<i>Orta derece üstünlük</i>
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	3,06	1,70	2,29	<i>Orta derece üstünlük</i>
266 - Sentetik Flament Demetleri ver Sentetik Devamlı Lifler	2,97	1,25	2,00	<i>Orta derece üstünlük</i>
654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)	1,94	1,81	1,86	<i>Zayıf üstünlük</i>
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	1,62	1,75	1,68	<i>Zayıf üstünlük</i>
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	1,76	0,41	1,05	<i>Zayıf üstünlük</i>
268 - Yün/Yapağı ve diğer Hayvan Kılı	0,57	0,69	0,63	<i>Dezavantaj</i>
267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	0,17	0,36	0,26	<i>Dezavantaj</i>
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli diğer Lifleri	0,16	0,12	0,12	<i>Dezavantaj</i>
261 - İpek	0,09	0,07	0,07	<i>Dezavantaj</i>
265 - Dokumaya Elverişli diğer Bitkisel Lifler	0,10	0,03	0,06	<i>Dezavantaj</i>

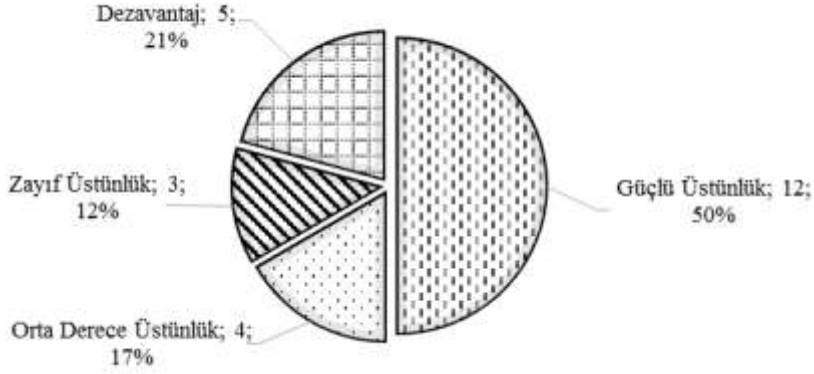
Türkiye'nin orta derece üstünlüğe sahip olduğu ürün gruplarından, uygun ortalamaya göre en yüksek RCA değeri 651 kodlu "Tekstil İplikleri" ürün grubuna aittir. Türkiye, bu ürün grubunun ilk dönem ihracatında güçlü üstünlüğe sahip iken, ikinci dönem bu avantajın orta derece üstünlüğe gerilediği görülmektedir. Aynı şekilde, Türkiye'nin orta derece üstünlüğe sahip olduğu diğer ürün gruplarındaki ikinci dönem düşümlere de ayrıca dikkat çekmek gerekmektedir. Örnek olarak; Türkiye'nin, ilk dönem güçlü üstünlüğe sahip olduğu 848 kodlu "Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs." ürün grubu RCA değerindeki ikinci dönem düşüş ve bu ürün grubunun zayıf üstünlüğe gerilemesi; 263 ve 266 kodlu ürün gruplarında ise ilk dönem orta derece üstünlük söz konusu iken, ikinci dönem aynı şekilde zayıf üstünlüğe gerilemeleri özellikle vurgulanması gereken değişimlerdir.

Türkiye'nin zayıf üstünlüğe sahip olduğu ürün grupları, RCA katsayıları açısından, avantaj/dezavantaj sınırında bulunduğundan, dikkate alınması ve önem verilmesi gereken ürün gruplarıdır. Bu duruma, 269 kodlu "Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları" ürün grubu örnek olarak gösterilebilir. İlk dönem RCA değeri '1,76' olan bu ürün grubu, her ne kadar uygun ortalamaya göre rekabet avantajına sahip olsa da, ikinci dönem RCA değeri '0,41'e kadar gerilemiştir. Bu da Türkiye'nin, bu ürün grubundaki rekabet gücünü, gittikçe kaybettiği anlamına gelir.

Türkiye, 5 ürün grubunun ihracatında uygun ortalamaya göre, dezavantajlı konumdadır. Söz konusu ürün gruplarının ne ilk dönemde ne de ikinci dönemde herhangi bir rekabet avantajı durumu söz konusu olmamıştır.

Genel olarak sonuçları değerlendirecek olursak; Türkiye, 24 tekstil ürün grubu ihracatının 19'unda rekabet avantajına, kalan diğer 5 ürün grubunun ihracatında ise rekabet dezavantajına sahiptir. Bu dağılımı aşağıdaki pasta grafikte daha iyi görebiliriz.

Şekil 1: Türkiye'nin Tekstil Grubu Rekabet Avantajı / Dezavantajı Dağılımı

Türkiye'nin rekabet avantajına sahip olduğu bu ürün gruplarından 12'si güçlü üstünlük, 4'ü orta derece üstünlük ve kalan 3'ü de zayıf üstünlük şeklindedir. Bu sonuçların pasta grafikte dağılımlarına baktığımızda, Türkiye'nin tekstil ürünleri ihracatındaki 24 ürün grubu için; %50'sinde güçlü üstünlüğe, %17'sinde orta derece üstünlüğe ve %21'inde ise zayıf üstünlüğe sahip olduğunu söylemek mümkündür. Toplamda ise Türkiye, tekstil ürün gruplarının %79'unda rekabet avantajına, %21'inde ise rekabet dezavantajına sahiptir.

6. SONUÇ

Çalışmada, Türkiye'nin 1996'dan 2015'e, tekstil ürünleri ihracatındaki rekabet gücünü belirlemek amacıyla Vollrath İndeksi ile analizler yapılmış, elde edilen sonuçlar ise, yıllar ve dönemler itibarıyla tablolarda özetlenmiştir. Buna göre Türkiye'nin, SITC 3 dijit sınıflandırmadaki 24 tekstil ürün grubu ihracatının 19'unda rekabet avantajına, kalan diğer 5 ürün grubunda ise rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmüştür. Bu da Türkiye'nin tekstil ihracatında, söz konusu ürün gruplarının %79'unda rekabet avantajına, %21'inde ise rekabet dezavantajına sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışmada ayrıca, analiz sonucunda elde edilen RCA katsayılarının, üstünlük derecelerine göre sınıflandırması da yapılmıştır. Buna göre Türkiye, rekabet avantajına sahip olduğu 19 ürün grubundan 12'sinde güçlü üstünlüğe, 4'ünde orta derece üstünlüğe ve kalan 3'ünde de zayıf üstünlüğe sahiptir.

Türkiye'nin uygun ortalamaya göre, güçlü üstün sınıflandırmada, sahip olduğu en yüksek RCA değeri 659 kodlu "Halılar ve diğer Yer Kaplamaları" ürün grubuna aittir. Bu ürün grubunun ilk döneme kıyasla, ikinci dönem RCA değerinde önemli bir artış yaşanmıştır. Türkiye'nin ikinci güçlü üstünlüğe sahip olduğu ürün grubu ise 658 kodlu "Dokumaya Elverişli Maddelerden diğer Hazır Eşya ve Takımlar" ürün grubudur. Ancak bu ürün grubunun RCA değeri, ikinci dönem önemli bir düşüş göstermiştir. Bunun anlamı Türkiye, 659 kodlu ürün grubu ihracatın-

da, ikinci dönem rekabet gücünü arttırırken; 658 kodlu ürün grubunda ikinci dönem üstünlükte olmasa da katsayıda önemli bir düşüş yaşanmıştır. Bununla birlikte Türkiye, güçlü üstünlüğe sahip olduğu ürün gruplarından 659, 653, 655 ve 652 hariç, kalan diğer 8 ürün grubunun ikinci dönem RCA katsayılarında önemli düşüşler yaşamıştır.

Türkiye'nin orta derece üstünlüğe sahip olduğu ilk iki grup ise 651 kodlu "Tekstil İplikleri" ve 848 kodlu "Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs." şeklindedir. Bununla birlikte Türkiye, orta derece üstünlüğe sahip olduğu tüm ürün gruplarının ikinci dönem RCA değerlerinde önemli düşüşler yaşamıştır. Türkiye'nin, 651 kodlu "Tekstil İplikleri" ürün grubu ihracatında, ilk dönem sahip olduğu güçlü üstünlük, ikinci dönem yerini orta derece üstünlüğe; diğer ürün gruplarında ise zayıf üstünlüğe bırakmıştır. Bunun anlamı Türkiye, bu ürün gruplarındaki rekabet üstünlüğünü, her ne kadar rekabet avantajına sahip gözükse de, ikinci dönem itibarıyla önemli ölçüde kaybetmiştir.

Son olarak, Türkiye'nin zayıf üstünlüğe sahip olduğu ürün grupları incelenmiştir. Bu sınıflandırma, RCA katsayıları açısından, avantaj/dezavantaj sınırını gösterdiğinden, özellikle dikkate alınması ve önem verilmesi gerekmektedir. Örneğin, 269 kodlu "Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları" ürün grubu, ilk dönem zayıf üstünlüğe sahip iken, ikinci dönem önemli bir düşüş sergileyerek, zayıf üstünlüğünü de kaybederek, dezavantajlı konuma gerilemiştir. Aynı şekilde Türkiye, 269 kodlu "Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları" ürün grubunda da ilk dönem zayıf üstün konumda iken, ikinci dönem dezavantajlı konuma gerilemiştir. Bu da Türkiye'nin, bu ürün gruplarında, ilk dönem sahip olduğu rekabet avantajını koruyamadığını ve gittikçe dezavantajlı konuma gerilediğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin tekstil grubu ihracatının, toplam ihracatı içindeki payı düşünüldüğünde (2015 yılı, %18,4), Türkiye'nin, rekabet avantajına sahip olduğu tüm tekstil ürün gruplarındaki üstünlüğünü korumalı ve bunu sürdürme çabası içinde olmalıdır. Bu ürün gruplarındaki, özellikle, ikinci dönem RCA katsayılarındaki düşüşler dikkate alındığında, konunun önemi daha çok anlaşılacaktır. Bunu sağlamak için ise Türkiye'nin, uzun vadeli ve planlı bir şekilde, avantaja sahip olduğu mal gruplarını uygun ticaret, ihracat ya da teşvik politikaları ile desteklemeli, üretim ve ihracat üzerindeki maliyetleri azaltmaya yönelik vergi düzenlemelerine gitmeli ve özellikle ara malı ve girdi maliyetleri konusunda politikalar üretmelidir. Bununla birlikte Türkiye'nin, Ar-Ge yatırımlarının arttırılmasına, üniversite-sanayi iş birliğinin sağlanmasına ve markalaşmaya ayrıca önem ve destek vermesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Aynagöz Çakmak, Ö. (2005). "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve Rekabet Gücü: Türkiye Tekstil ve Hazır Giyim Endüstrisi Üzerine Bir Uygulama". Ege Akademik Bakış Dergisi. 5(1):65-76.

Balassa, B. (1965). "Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage". The Manchester School of Economic and Social Studies. 33(2):99-123.

- Bojnec, Š. & Fertő, I. (2006). "Does Comparative Advantages in Agri-Food Trade Matter for Multifunctional Rural Development: The Case of Hungary and Slovenia". *Journal of Central European Agriculture*. 7(3):583-586.
- Comtrade, United Nations Statistics Division, <http://comtrade.un.org>, (ET:10.10.2014; 15.11.2015; 10.05.2017).
- Erkan, B. (2013). "Türkiye'nin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü İhracatında Uluslararası Rekabet Gücünün Belirlenmesi". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(1):93-109.
- Fronberg, K. & Hartmann, M. (1997). "Comparing Measures of Competitiveness". Institute of Agricultural Development in Central and Eastern Europe. Discussion Paper No:2, 1997.
- Hatırlı, S. A., Demircan, V. ve Özkan, B. (2003). "Tekstil Ve Konfeksiyon İhracatında Türkiye'nin Rekabet Durumu". *Türkiye VI. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri*. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Yayın No:106, s:115-122.
- Hinloopen, J. & Marrewijk, C. V. (2001). "On the empirical distribution of the Balassa index" *Review of World Economics / Weltwirtschaftliches Archiv* 137. pp.1-35.
- Junli, Z. (2010). "The Competitiveness of Chinese Textile and Apparel Industry in Global Value Chain". *Internet Technology and Applications, 2010 International Conference on*. 20-22 Aug. 2010. DOI: 10.1109/ITAPP.2010.5566318.
- Khatibi, A. (2008). "Kazakhstan's Revealed Comparative Advantage Vis-À-Vis the EU-27". *European Centre for International Political Economy (ECIPE). Working Paper, No: 03/2008*. pp:1-12.
- Nesterenko, O. (2006). "Competitiveness of Ukrainian Products". Master of Arts in Economics, National University "Kyiv-Mohyla Academy" Economics Education and Research Consortium Master's Program in Economics. pp:1-49.
- Özçalık, M. ve Okur, A. (2013). "Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörlerinin Gümrük Birliği Sonrası AB-15 Ülkeleri Karşısındaki Rekabet Gücü". *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(1), Nisan 2013.
- Shahzad, K. (2015). "An RCA Analysis of Textiles and Clothing in Pakistan, India, and Bangladesh". *The Lahore Journal of Economics*. Summer 2015, 20(1):157-168.
- Suner Karakülah, A. (2015). "Biyostatistik: Merkezi Eğilim ve Değişim Ölçüleri". http://biyoistatistik.med.ege.edu.tr/Dersler/Biyostatistik/3.%20Merkezi%20Eglim%20ve%20Degisim%20Olculeri_AS.pdf, (ET: 05.12.2015).
- TCMB, (2015). "Beklenti Anketi'ne İlişkin Yöntemsel Açıklama". *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, İstatistik Genel Genel Müdürlüğü, Reel Sektör Verileri Müdürlüğü*, http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b96a77dd-6e78-41ae-902a-359d647d286d/B_A-YontemselAciklama.pdf?MOD=AJPERES&CA-CHEID=b96a77dd-6e78-41ae902a-359d647d286d, (ET: 05.12.2015).

Tripa, S. & Cuc, S. (2013). "Analyzing Comparative Advantage and Competitiveness: The Case of Romanian Textile and Clothing Industry". *Annals of the University of Oradea Fascicle of Textiles, Leatherwork*. 14(2):26-31.

Vollrath, T. L. (1991). "A Theoretical Evaluation of Alternative Trade Intensity Measures of Revealed Comparative Advantage", *Weltwirtschaftliches Archiv*, Bd. 127, H. 2 (1991). pp:265-280.

Yücel, Y. (2010). "Uluslararası Ticaretin Serbestleştirilmesi Sürecinde Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Rekabet Gücü ve Çin Tehdidi". *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. 29(2):227-250.

WITS Worldbank (2017). World Integrated Trade Solution. <http://wits.worldbank.org/referencedata.html> (ET:16.05.2017).

EK 1. SITC Rev.3, 3 Dijit Sınıflandırmaya göre Tekstil Ürünlerine ait Grup Kodları

261	İpek
263	Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri
264	Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli diğer Lifleri
265	Dokumaya Elverişli Diğer Bitkisel Lifler
266	Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler
267	Diğer Suni Lifler ve Artıkları
268	Yün/Yapağı ve Diğer Hayvan Kılı
269	Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları
651	Tekstil İplikleri
652	Pamuklu Mensucat
653	Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat
654	Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)
655	Örme Mensucat
656	Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.
657	Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat
658	Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya ve Takımlar
659	Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları
841	Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar
842	Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları
843	Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası
844	Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası
845	Örülmiş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası
846	Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)
848	Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.

Kaynak: WITS Worldbank (2017).

EK 2. Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları

Türkiye'nin Tekstil İhracatındaki Rekabet Gücü Düzeyinin Belirlenmesi: 1996-2015 Dönemi İçin Bir Analiz

SITC Rev.3 Ürün Grupları	1996	1997	1998	1999	2000	2001
261 - İpek	0,17	0,04	0,01	0,08	0,15	0,01
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	5,07	2,85	3,12	5,02	2,62	2,65
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli Diğer Lifleri	0,76	0,30	0,16	0,10	0,02	0,12
265 - Dokumaya Elverişli Diğer Bitkisel Lifler	0,25	0,21	0,09	0,08	0,04	0,03
266 - Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler	3,72	3,02	3,72	4,06	4,64	5,38
267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	0,11	0,09	0,14	0,10	0,38	0,36
268 - Yün/Yapağı ve Diğer Hayvan Kılı	0,32	0,57	0,56	0,51	0,43	0,53
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	1,68	1,73	2,14	2,15	2,49	1,88
651 - Tekstil İplikleri	3,64	4,00	4,51	5,28	5,52	5,34
652 - Pamuklu Mensucat	4,08	4,02	4,17	3,72	4,40	4,72
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	3,22	3,47	3,99	4,06	4,32	4,10
654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)	1,85	1,67	1,70	2,20	2,53	1,90
655 - Örme Mensucat	2,20	2,67	2,69	3,25	3,12	3,17
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	3,53	3,87	4,13	5,68	6,93	8,09
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	1,61	1,94	1,49	1,39	1,64	1,60
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya ve Takımlar	10,68	12,09	13,18	13,09	14,59	12,64
659 - Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları	8,29	7,07	7,85	6,38	8,00	6,53
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	5,03	4,93	4,95	5,12	5,14	4,68
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	7,75	7,23	7,42	7,85	8,60	7,97
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	9,21	6,40	7,20	6,28	5,46	4,67
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	19,42	15,05	15,42	12,59	12,69	9,92
845 - Örülmüş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası	11,64	9,93	10,90	10,09	10,00	8,24
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)	5,99	5,31	5,26	5,40	5,87	5,78
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	6,45	6,84	6,11	5,72	6,09	5,35

EK 2. Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları (Devamı)

SITC Rev.3 Ürün Grupları	2002	2003	2004	2005	2006	2007
261 - İpek	0,01	0,19	0,10	0,11	0,08	0,00
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	2,46	3,22	1,97	1,63	2,15	2,17

Türkiye'nin Tekstil İhracatındaki Rekabet Gücü Düzeyinin Belirlenmesi: 1996-2015 Dönemi İçin Bir Analiz

ri						
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli Diğer Lifleri	0,08	0,02	0,02	0,06	0,57	0,02
265 - Dokumaya Elverişli Diğer Bitkisel Lifler	0,08	0,22	0,02	0,01	0,02	0,04
266 - Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler	1,10	0,83	1,58	1,69	1,93	1,49
267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	0,25	0,11	0,11	0,11	0,17	0,13
268 - Yün/Yapağı ve Diğer Hayvan Kılı	0,66	0,64	0,85	0,65	0,61	0,68
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	1,78	1,26	1,27	1,18	0,82	0,61
651 - Tekstil İplikleri	3,89	3,58	3,70	3,59	3,81	3,35
652 - Pamuklu Mensucat	4,42	3,96	4,28	4,33	4,27	5,12
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	4,43	4,55	4,40	4,91	5,29	5,17
654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)	1,93	1,95	1,74	1,91	1,82	1,99
655 - Örme Mensucat	3,00	3,11	3,32	4,10	4,99	5,52
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	7,63	7,26	7,54	7,23	5,86	5,45
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	1,66	1,57	1,63	1,63	1,72	1,64
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya ve Takımlar	12,55	11,93	10,62	9,34	8,31	7,57
659 - Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları	6,31	6,56	7,34	8,54	8,82	10,06
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	5,14	5,02	5,09	5,07	4,46	4,42
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	8,41	7,43	7,01	6,53	5,94	5,73
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	5,11	3,94	3,38	3,22	3,19	2,93
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	10,23	9,90	7,95	7,37	6,80	6,09
845 - Örülmüş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası	8,76	8,80	7,71	7,28	6,27	5,60
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)	6,25	6,64	6,82	6,48	6,26	6,10
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	5,04	3,95	3,05	2,54	2,75	2,50

EK 2. Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları (Devamı)

SITC Rev.3 Ürün Grupları	2008	2009	2010	2011
261 - İpek	0,00	0,24	0,11	0,01
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	2,05	1,72	1,39	1,85
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli Diğer Lifleri	0,03	0,03	0,01	0,00
265 - Dokumaya Elverişli Diğer Bitkisel Lifler	0,07	0,05	0,02	0,01
266 - Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler	1,13	0,81	1,01	1,04

Türkiye'nin Tekstil İhracatındaki Rekabet Gücü Düzeyinin Belirlenmesi: 1996-2015 Dönemi İçin Bir Analiz

267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	0,29	0,40	0,59	0,50
268 - Yün/Yapağı ve Diğer Hayvan Kılı	0,67	0,45	0,60	0,61
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	0,50	0,31	0,28	0,42
651 - Tekstil İplikleri	3,25	3,47	3,54	3,99
652 - Pamuklu Mensucat	4,62	4,78	4,84	4,80
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	5,21	4,99	5,09	4,79
654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Keten vb.)	1,97	1,81	1,89	1,93
655 - Örmeye Mensucat	5,67	5,62	6,65	6,69
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	4,91	4,11	4,15	4,42
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	1,48	1,46	1,65	1,89
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya ve Takımlar	6,33	5,29	5,65	5,74
659 - Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları	10,85	12,20	12,97	15,08
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	4,04	3,87	4,29	3,92
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	4,75	4,38	4,85	4,75
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örmeye Giyim Eşyası	3,04	3,09	2,72	2,47
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örmeye Giyim Eşyası	5,63	5,61	6,10	5,36
845 - Örülmemiş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası	4,68	4,56	5,14	4,89
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)	4,99	5,69	5,80	5,41
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	2,26	1,93	2,02	1,94

EK 2. Türkiye'nin Tekstil Grubu RCA Katsayıları (Devamı)

SITC Rev.3 Ürün Grupları	2012	2013	2014	2015
261 - İpek	0,17	0,09	0,00	0,02
263 - Pamuk, Linter Pamuğu ve Pamuk Döküntüleri	1,28	1,39	1,44	1,59
264 - Jüt veya Bitki İç Kabuklarının Dokumaya Elverişli Diğer Lifleri	0,10	0,11	0,25	0,10
265 - Dokumaya Elverişli Diğer Bitkisel Lifler	0,01	0,02	0,02	0,02
266 - Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler	1,11	1,08	1,00	1,85
267 - Diğer Suni Lifler ve Artıkları	0,38	0,36	0,39	0,36
268 - Yün/Yapağı ve Diğer Hayvan Kılı	0,57	0,84	1,01	0,88
269 - Kullanılmış Giyim Eşyası ve Parçaları	0,30	0,32	0,31	0,27
651 - Tekstil İplikleri	3,73	4,28	4,19	3,77
652 - Pamuklu Mensucat	4,44	5,16	4,68	4,38
653 - Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat	4,63	5,11	4,94	4,18

Türkiye'nin Tekstil İhracatındaki Rekabet Gücü Düzeyinin Belirlenmesi: 1996-2015 Dönemi İçin Bir Analiz

654 - Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Ketten vb.)	1,77	1,88	1,65	1,41
655 - Örme Mensucat	6,28	7,15	6,56	5,08
656 - Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller vb.	4,39	4,89	4,35	3,81
657 - Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat	1,74	1,99	2,01	1,92
658 - Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya ve Takımlar	4,58	5,05	4,64	3,93
659 - Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları	18,51	19,81	19,53	17,73
841 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarlar	4,12	4,66	4,16	3,41
842 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	4,85	5,60	4,70	4,04
843 - Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	2,52	3,06	3,43	2,91
844 - Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası	4,18	4,41	4,88	4,46
845 - Örülmüş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası	4,84	5,82	5,35	4,23
846 - Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven vb.)	4,56	5,25	5,14	4,65
848 - Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka vs.	1,63	1,72	1,43	1,00